

9. Нашкерська Г. В. Бухгалтерський облік : навч. посіб. Київ : Центр навчальної літератури, 2004. 464 с

10. Нечитайло А. І. Принципи та правила бухгалтерського обліку, їх зміст та інтерпритація. Фінанси і Бізнес. 2012. № 2. С. 119-129.

РОЗВИТОК ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ

Рашевська Н.В., здоб. ОС «бакалавр»

Науковий керівник – канд. екон. наук, доц. **В.О. Велієва**
Державний біотехнологічний університет

24 лютого 2022 року – дата, яка залишиться у пам'яті кожного з українця, адже саме в цей день їх життя розділилося на «до» та «після». Ніхто не міг навіть і уявити, що народ, разом з яким ми стояли колись проти спільного ворога, сам піде на нас зі зброєю у руках.

Війна залишає за собою чималий наслідки, страждають всі. Важко назвати те, чого вона майже не торкнулася, адже буквально в кожній сфері нею було залишено чималий відбиток.

Станом на 10 червня 2022 року компанія «Advanter Group» проводила аналіз та опитування, в результаті якого було виявлено[1]:

- близько 18,7 % підприємств повністю зупинило свою діяльність, та 28,1 % були за крок до того, аби припинити діяльність;
- бізнес-активність скоротилася, а експортери стикалися з обмеженими можливостями через блокаду портів, внаслідок чого поточні логістичні маршрути покривали навіть менше 20 % експорту.
- понад 7,5 млн українців виїхало за кордон, та близько 10 млн покинули свої домівки;
- близько 3 млн українців на той час вже втратили роботу;
- рівень безробіття значно зростає, та перевищував близько 30 %;
- відбулося значне зниження рівня заробітної плати у різних сферах економічної діяльності, а заборгованість із заробітної плати перевищувала розмір у 3 млрд грн;
- видатки бюджету зросли майже вдвічі через те, що були збільшені витрати на оборону, підтримку бізнесу та гуманітарну допомогу.

З самого початку війни багато економістів передбачало, що ВВП України знизиться доволі різко та швидко. Якщо раціонально оцінити ситуацію, то на самому початку Україна втратила значну

кількість крупних підприємств, які забезпечували значну частину валового внутрішнього продукту.

Варто зазначити, що доволі значна частка сільськогосподарських земель та угідь була зруйнована та замінована, через що використовувати дані території фізично неможливо. Як наслідок, одним з головних ударів на початку війни були саме проблеми посівної.

Через військовий стан в Україні по деяким позиціям відчувався певний дефіцит. Це, в першу чергу, стосується ранніх овочів та ягід, які вирощувалися на півдні України. Звісно, він частково компенсується завдяки імпорту. До того ж, допомога по нарощенню виробництва йде і від вітчизняних господарств, які не постраждали від воєнних дій.

Також однією із доволі суттєвих проблем являлися проблеми постачання, адже морські порти були заблоковані, багато експортерів відмовлялося співпрацювати, лінії поставок були зруйновані. Про неї говорять усі: міністерство, аграрії, економісти. “Навіть ті запаси, які були з минулого року, лежать на складах, через блокаду Чорного моря. У майбутньому буде питання, куди подіти урожай. Складів не вистачатиме. Якщо найближчі півтори-два місці не буде розблоковано порти, і не почнеться експорт, ми просто захлинемось у власних запасах зерна. Собівартість буде космічна, а ціна буде мінімальна”, — зауважував підприємець Олексій Новохатько [2].

Так, українське правління намагалося налагодити експорт залізничними путями, але її можливості були доволі обмеженими, зважаючи на об'єми продукції. Варто зазначити, що дана ситуація створювала великі ризики для голоду, адже наша країна являється найбільшим постачальником зернових культур.

Варто зазначити, що з в Україні простежується значна проблема з людськими ресурсами, адже на початку війни дуже багато українців емігрувало закордон, через що доволі зменшилось споживання продукції, і як наслідок скоротився малий бізнес, тому що попросту немає попиту на їхню продукцію, а частина населення мобілізована на війну.

За словами президента Української зернової асоціації Миколи Горбачьова, сьогодні найбільша проблема— це логістика, яка дуже подорожчала після російського вторгнення.

"Якщо раніше фермер витрачав близько 30 доларів/тонна на логістику свого зерна, а решту отримував собі в дохід, то сьогодні він витрачає від 100 до 150 доларів на тонну. А це, звісно, зменшило рентабельність виробництва всіх культур. Внаслідок цього —

скорочення площ посіву, як уже під озиму пшеницю, так і в майбутньому під ярі зернові", - сказав Горбачов у коментарі "Апострофу"[3].

Звісно у військовий час головним пріоритетом правління являється все ж таки оборонний сектор. Тому і податкові надходження, і позикові засоби направляються в основному на утримання Збройних Сил і задоволення потреб національної безпеки. Тобто, якщо розцінити дане становище, гарно простежується те, що перед державою стоїть два доволі важливих завдання ретельно розподіляти ресурси для того, аби:

- досягти військової перемоги;
- задовільнити життєво необхідні потреби громадян.

Варто зазначити, що під час війни банківська система залишалася міцною та діяла без будь – яких функціональних обмежень протягом всього воєнного часу. Це являється великою перевагою для країни, адже завдяки цьому є змога здійснювати фінансову та платіжну підтримку економіки.

Взагалі, як зазначає Київська школа економіки підсумки 2022 року, то приблизно 109 великих та середніх підприємств зазнали доволі великих прямих збитків через військові дії на території України. Експерти даної школи оцінили усі прямі та непрямі збитки України внаслідок повномасштабного вторгнення склали більше, ніж 600 млрд доларів, з яких аж 138 млрд – внаслідок руйнування виробництв та інфраструктури [4].

Проте, можна впевнено сказати, що в цілому вітчизняна економіка та бізнес змогли максимально мінімізувати втрати і досить швидко пристосувались до важкого життя в умовах війни.

Інформаційні джерела

1.Проект Плану відновлення України. Національна рада з відновлення України від наслідків війни. 2022 URL: <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/sites/1/recoveryrada/ua/economic-recovery-and-development.pdf>

2.Юлія Маковей, 2022 стаття «Рік, що нас змінив і зміцнив – підсумки аграрного сезону 2021/22»

3.«Блокування експорту, посівна, руйнування земель: головні події на аграрному ринку у 2022 році», Валерій Моїсєєв URL: <https://thepage.ua/ua/agro/golovni-podiyi-na-agrarnomu-rinku-ukrayini-u-2022-roci> (дата звернення 07.10.2023)

4.Вирватись з мороку: як виживала та змінювалась економіка України за рік війни URL: <https://www.unian.ua/economics/finance/virvatis-z-moroku-yak-vizhivala-ta-zminyuvalas-ekonomika-ukrajini-za-rik-viyini-12157020.html>